Nyíregyházi Főiskola

Alkalmazott Pedagógia és Pszichológia Intézet

Pszichológia Intézeti Tanszék

CSECSEMŐ- ÉS KISGYERMEKNEVELŐ FELSŐOKTATÁSI SZAKKÉPZÉS, ÖSSZEFÜGGŐ SZAKMAI GYARORLATÁNAK ÉS GYAKORLATI NAPLÓ ELKÉSZÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI

Készítette:

Koszta Györgyné

Magyar Miriam Ivett

Szána Zsuzsanna

Nyíregyháza 2014

Tartalomjegyzék

1. ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK ... 3
1.1 A képzési idő félévekben ... 3
1.2 A felsőoktatási szakképzés összefüggő szakmai gyakorlatának követelményei ... 3
1.3 Az összefüggő szakmai gyakorlat kredit értéke: 30 kredit ... 3
1.4 A gyakorlat terepei, és időtartama ... 3
1.5 A gyakorlat értékelése ... 3
1.6 Munkatapasztalat beszámítása a teljesítésbe ... 4
2. A GYAKORLAT KÖVETELMÉNYEI ... 4
2.1 Az összefüggő gyakorlat célja ... 4
2.2 A szakmai gyakorlat végzése ... 5
2.3A gyakorlat teljesítésének kritériumai ... 5
Terepgyakorlati igazolás ... 5
Értékelő lap ... 6
Jelenléti ív ... 6
Gyakorlati napló ... 6
2.4 A gyakorlati naplóra vonatkozó előírások ... 6
2.4.1 Formai követelmények ... 6
2.4.2 Tartalmi előírások ... 7
2.5. A gyakornok teljesítményének értékelése ... 8
2.5.1 A gyakorlati jegy megállapítása: ... 8
2.5.2 A gyakorlati napló minősítésének szempontjai ... 8
3. HALLGATÓI SEGÉDLETEK ... 9
3.1. Elvárások, ajánlások az összefüggő terepgyakorlat végzéséhez ... 9
3.2. Az adatgyűjtés alapmódszerei ... 9
3.2.1.Megfigyelés ... 9
3.2.2.Interjú ... 11
3.2.3. Dokumentumelemzés ... 12
4. MENTORTANÁRI TÁJÉKOZTATÓ ... 12
4.1.A Csecsemő- és kisgyermeknevelő felsőoktatási szakképzés célja ... 12
4.2.A Csecsemő- és kisgyermeknevelő szakképzésben elsajátítandó kompetenciák ... 12
4.3. A felsőoktatási szakképzés összefüggő szakmai gyakorlatának követelményei ... 13
4.4. Az összefüggő szakmai gyakorlat leírása ... 14
4.5. A terepgyakorlat résztvevői és feladatai ... 20
4.5.1 A terepkoordinátor ... 20
4.5.2 A mentortanár ... 20
4.5.3 A gyakornok ... 21
4.6. A gyakornok munkájának értékelése ... 22
5. MELLÉKLETEK ... 23
1. számú melléklet ... 24
2. számú melléklet ... 25
3. számú melléklet ... 26
4. számú melléklet ... 27
5. számú melléklet ... 28

1. ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

A 39/2012. (XI. 21.) EMMI rendelet a felsőoktatási szakképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a Nyíregyházi Főiskola Tanulmányi és vizsgaszabályzata a szakra vonatkozóan az összefüggő gyakorlattal kapcsolatban a következő formában rendelkezik:

1.1 A képzési idő félévekben

4 félév, az összefüggő komplex szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: legalább 560 óra. Részidős képzésben a szakmai gyakorlat: 240 óra.

1.2 A felsőoktatási szakképzés összefüggő szakmai gyakorlatának követelményei

A szakmai gyakorlat a negyedik félévben végzett gyakorlat, a felsőoktatási intézmény kijelölése alapján végezhető: a csecsemő-és kisgyermeknevelő különösen a gyermekjóléti alapellátás és a gyermekvédelmi szakellátás intézményeiben; szociális területen működő civil, nonprofit és egyházi szektor szervezeteinél. A hallgatók szoros szakmai, képzői segítséggel, majd szupervíziós támogatással végeznek gyakorlatot.

1.3 Az összefüggő szakmai gyakorlat kredit értéke: 30 kredit

1.4 A gyakorlat terepei, és időtartama

A nappali tagozatos hallgatónak a gyakorlatot egy terepintézményben összesen 560 óra időtartamban kell teljesíteni, míg levelező tagozaton egy intézményben 240 órán keresztül tart a gyakorlat.

1.5 A gyakorlat értékelése

A terepgyakorlat minősítése ötfokozatú - jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).- gyakorlati jeggyel zárul. A gyakorlati jegy megszerzésének feltétele nappali tagozaton 560 óra, levelező tagozaton 240 óra gyakorlat letöltése, a gyakorlatról hiányozni csak igazoltan lehet. Az igazolt hiányzások nem haladhatják meg a gyakorlati összóraszám 30%-át.

A minősített ötfokozatú érdemjegy három részből tevődik össze, ezek számtani átlaga adja majd a végleges minősítést:

1. A mentortanár által adott érdemjegy

2. A gyakorlati naplóra (lásd lejjebb) kapott érdemjegy
3. Az összefüggő komplex szakmai gyakorlat utolsó hetében tartott gyakorlati vizsga érdemjegye

4,51 – 5 – jeles
3,51 - 4,5 – jó
2,51 – 3,5 – közepes
2,0 – 2,5 – elégséges

1.6 Munkatapasztalat beszámítása a teljesítésbe

Amennyiben a hallgató a képzése alatt legalább egy éven keresztül bölcsődében dolgozik kisgyermeknevelő munkakörben, akkor az összefüggő komplex szakmai gyakorlat előírt teljesítési követelményei alól a munkatapasztalatok beszámításával felmentést kaphat. A munkatapasztalat a teljes idejű képzésben és a részidejű képzésben résztvevő hallgatókra egyaránt vonatkozik.

2. A GYAKORLAT KÖVETELMÉNYEI

2.1 Az összefüggő gyakorlat célja

Olyan felsőfokú szakképesítésű szakember képzése, aki a csecsemő-és kisgyermeknevelő munkahelyén a felsőfokú végzettségű bölcsődevezető felügyeletével és irányításával tevékenykedik. Egészségügyi szempontból a bölcsődeorvos útmutatásait figyelembe véve neveli-gondozza és látja el a gyermekeket.

Feladatkörén belül a kisgyermek fejlesztése érdekében alkalmazza a pedagógiai, nevelési módszereket, holisztikus egészségügyi szemléletével, figyelemmel kíséri a gyermekek pszichoszomatikus fejlődését.

Kapcsolatot alakít ki a gyermeket nevelő családdal, együttműködik a szülőkkel és támogatja őket szülői szerepükben.

Segíti a gyermekintézmények szakmai munkáját, a társintézményekkel való együttműködésben eredményes munkakapcsolatot alakít ki (korai fejlesztő intézettel sérült, vagy speciális ellátásra szoruló gyermekek ellátásában, óvodákkal való együttműködésben). Hatékony egészségnevelési-pedagógiai felvilágosító tevékenységet végez. Szolgáltatásokat szervez kisgyermeket nevelő családok számára (Klub, gyermek

játszócsoport és egyéb szolgáltatások formájában). Elvégzi a nevelő-gondozó munkához kapcsolódó dokumentációs feladatokat.

Elméleti felkészültsége alapot jelenthet a megszerzett ismeretek integrált alkalmazására, valamint alapképzési (BA) tanulmányokba való felhasználásra.

2.2 A szakmai gyakorlat végzése

A nappali és levelező tagozatos hallgatók szakmai gyakorlata csak azokban az intézményekben valósulhat meg, amelyekkel a Nyíregyházi Főiskolának érvényes együttműködési megállapodása van. Az érvényes szerződéssel rendelkező gyakorlati terephelyek aktuális jegyzéke a Nyíregyházi Főiskola Alkalmazott Pedagógia és Pszichológia Intézet honlapjáról letölthető.

Az intézet, illetve az intézethez tartozó Pszichológia Intézeti Tanszék által felajánlott gyakorlóhelyek közül a **nappali és levelező tagozatos hallgatónak** egy gyakorlóhelyet kell választani. A gyakorlat időtartama nappali képzésben 560 óra, levelező képzésben 240 óra. A gyakorlat akkor kezdődhez el, amikor ezen intézmények vezetői engedélyezik a gyakornok jelenlétét az intézményben, illetve kijelölik az úgynevezett mentortanárt a hallgató mellé, aki a félév során segíti és irányítja a hallgató munkáját.

2.3 A gyakorlat teljesítésének kritériumai

A hallgatónak a terepgyakorlatot a 4. félévben kell teljesítenie. A teljesítést négy dokumentummal kell igazolnia, ezek: a „**Terepgyakorlati igazolás**” (1. számú melléklet), az „**Értékelő lap**” (2. számú melléklet), a „**Jelenléti ív**” (3. számú melléklet) és a „**Gyakorlati napló**”.

A gyakorlat teljesítéséhez kötődő dokumentumok leadásának határideje **nappali tagozaton** a gyakorlat teljesítését követő **első munkanap**; **levelező tagozaton** a gyakorlat teljesítését követő **10. munkanap**. A határidő elmulasztása és hiányos benyújtása kizárja a gyakorlat elfogadását.

Terepgyakorlati igazolás

Az igazolást hivatalos pecséttel kell ellátni, valamint a kontaktszemélynek (Mentortanárnak) és az intézményvezetőnek aláírásával kell hitelesíteni. Az igazolást a gyakorlati napló leadásával egy időben kell benyújtani személyesen vagy a hallgató által

megbízott személynek a Pszichológia Intézeti Tanszék által kijelölt személynek (Pappé Fórizs Ágnes, Nyíregyházi Főiskola B épület 025-ös iroda). A leadott dokumentumokról a hallgató elismervényt kap.

Értékelő lap

A terepgyakorlati igazoláshoz csatolva kell leadni (2. számú melléklet) amelyben a mentortanárnak megadott szempontok alapján minősíteni kell a gyakornok tevékenységét.

Jelenléti ív

A dokumentumról (3. számú melléklet) a hallgatónak kell gondoskodnia, és azt minden gyakorlati nap végén a mentortanárral aláíratnia, aki aláírásával igazolja, hogy az adott napon a hallgató jelen volt az intézményben és teljesítette a napi feladatait.

Gyakorlati napló

A gyakorlat teljesítésének negyedik dokumentuma a „**Gyakorlati napló",** amelyet egyidejűleg kell benyújtani a Terepgyakorlati igazolással, a Jelenléti ívvel és az Értékelő lappal, megadott határidőre. A gyakorlati napló előlapját a hallgató köteles aláíratni a mentortanárával és a gyakorlati hely intézményvezetőjével, ők aláírásosukkal javasolják a gyakorlati napló elfogadását.

2.4 A gyakorlati naplóra vonatkozó előírások

2.4.1 Formai követelmények

- *formátum:* Microsoft World formátum, Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret, 1,5-es sortávolság, sorkizárt forma, margók: bal oldali 3,0 cm, jobb oldali, alul és felül 2,5 cm, csak 1 oldalas, színes nyomtatás (ha grafikonokat, képeket is tartalmaz), spirálozott forma, 1 példányban kell leadni, a B épület 025-ös irodában, Pappé Fórizs Ágnesnek.
- *terjedelem:* 10-15 oldal, amelynek nem része az előlap, az irodalom és tartalomjegyzék, valamint a csatolt mellékletek
- *előlap:* középen fenn: Nyíregyházi Főiskola logója, alatta középen cím: „GYAKORLATI TEREPNAPLÓ" alul jobb oldalon: hallgató neve, szakja, tagozat, alul középen, de lentebb: NYÍREGYHÁZA, és alá a benyújtás éve. (4. számú melléklet)

2.4.2 Tartalmi előírások

A dolgozatban a következő tagolást kell alkalmazni

1. előlap,
2. tartalomjegyzék (oldalszámmal),
3. **kötelező feladatok a következő tagolásban** (összesen kb. 10.000 karakter)

    - *a terepintézmény bemutatása:* lehetséges szempontsor: Az ellátásra vonatkozó jogszabályok, rendeletek. Az intézmény alapdokumentumai (alapító okirat, működési engedély, szervezeti működési szabályzat, kollektív szerződés, bölcsődei alapprogram, szakmai program).
    - *a gyermekcsoport bemutatása:* férőhely, felvett gyermekek száma, gyermekek életkora, személyi és tárgyi feltételei
    - *a terepen elvégezett feladatok elemző, összegző bemutatása, melynek kötelező tartalmi elemei:*

        - napirendszervezés, saját munka szervezése,
        - a gyermekek szocializációjának segítése,
        - a gyermekek fejlődésének biztosítása (emocionális, kognitív, szociális),
        - gondozási műveletek, gondozási technikák (pelenkázás, öltöztetés, étkezés, altatás, nevelés-gondozás egysége),
        - a játéktevékenység segítése, a szabad mozgás biztosítása,
        - alvási, pihenési szükségletek biztosítása,
        - nevelési módszerek alkalmazása, bánásmód,
        - kisgyermeknevelői adminisztráció,

4. **az elvégzett feladatok értékelése**, az intézményről kialakított szakmailag megalapozott vélemény kifejtése (összesen kb. 6000 karakter)
5. ***egy esetelemzés elkészítése:*** mely tartalmazza a mentorral közösen kiválasztott gyermek bemutatását a bölcsődei felvételétől napjainkig, melyhez felhasználja a rendelkezésre álló kisgyermeknevelői dokumentációt és saját megfigyeléseit. (összesen kb. 6000 karakter)
6. ***a hallgató önértékelése, önfejlődésének és kompetenciáinak elemzése:*** ellátott gyermekekkel/a gyermekek családtagjaival/munkatársakkal való találkozás

megélése, a szakmai feladatok megoldásának színvonala, szakmai szerep átélése, személyes fejlődés mozzanatai, erősségek, hiányosságok bemutatása, továbbfejlődés lehetőségei (min. 4000 karakter)

7. irodalomjegyzék: a hallgató által a gyakorlati munka során felhasznált szakirodalmak, törvények pontos és szabályos hivatkozásával
8. mellékletek: tartalmaznia kell többek között a „Terepgyakorlati igazolás", a „Jelenléti ív" és „Értékelő lap" másolatát, valamint minden olyan dokumentumot, amelyet a gyakornok a gyakorlati munkájának dokumentálására felhasznált, és arra a gyakorlati naplójában hivatkozik. (például: megfigyelési lapok, adatlapok, szóbeli és írásbeli kikérdezés kérdései, jegyzőkönyvek (minta 4. számú melléklet), nagyobb méretű táblázatok, hivatalos dokumentumok és egyéb háttér információk közlését szolgáló anyagok részletei). A mellékleteket számozni kell, és azokra a szövegkörnyezetben utalni kell. A mellékletek nem részei a tartalmi munkának.

2.5 A gyakornok teljesítményének értékelése

2.5.1 A gyakorlati jegy megállapítása:

A terepgyakorlat értékelését a Pszichológia Intézeti Tanszék vezetője által kijelölt személy/ek végzi/k. A gyakorlati jegy megállapításakor figyelembe veszik Gyakorlati napló kidolgozására kapott érdemjegyet, a gyakorlati idő utolsó hetében lezajló gyakorlati vizsga érdemjegyét, valamint az adott terepintézmény mentorának a gyakornoki félévet minősítő értékelését egyaránt. Így a gyakorlati félév ötfokozatú gyakorlati jeggyel zárul, amelyek: elégtelen (1), elégséges (2), közepes (3), jó (4), jeles (5) érdemjegyek lehetnek. A hallgató teljesítménye akkor fogadható el, ha mindegyik részjegye legalább elégséges (2). Amennyiben megállapítható, hogy a hallgató a gyakorlatot nem az előírt módon vagy időtartamban teljesítette, az összefüggő gyakorlatot meg kell ismételni. Az összefüggő gyakorlat a tanulmányok alatt legfeljebb egyszer ismételhető!

2.5.2 A gyakorlati napló minősítésének szempontjai

- *szakirodalmi, elméleti ismeretek színvonala:* az elméleti háttér beépítése a szakmai munkába, illetve az esetek hátterében húzódó elméletek felismerése
- *módszertani felkészültség:* az adatgyűjtési és elemzési módszerek alkalmazásának formái, felhasználásának szintjei, az elemzés mélysége, következtetések színvonala, gyakorlati alkalmazhatóság, összegző vélemények

- *a dolgozat szerkezete, stílusa:* logikus felépítés, tartalmi koherencia, nyelvhelyesség, dolgozat tagolása, külleme, esztétikum
- *egyediség:* **önálló gondolatok megfogalmazásának képessége, eredetiség, lényeglátás**
- *a Gyakorlati naplóról kialakult összbenyomás*

3. HALLGATÓI SEGÉDLETEK

3.1 Elvárások, ajánlások az összefüggő terepgyakorlat végzéséhez

- A gyakornoknak alkalmazkodnia kell a befogadó intézmények elméleti és gyakorlati célkitűzéseihez
- A gyakornok a rábízott feladatokat saját kompetenciahatárainak betartásával végezze, felelős azért, hogy szakemberek irányítása mellett azokat szakszerűen lássa el
- Ajánlatos napi rendszerességgel jegyzeteket készíteni az intézményekben folytatott tevékenységeiről, amely alapja lehet munkájának összegző bemutatásnak
- Ajánlatos összegyűjteni azokat a dokumentumokat, amelyet gyakorlata során megismert és használt
- A gyakorlat időtartama alatt célszerű saját önfejlődését is nyomon követni, dokumentálni. Javasolt lejegyezni szakmai sikereit és kudarcait, elemezni annak okait, következményeit, esetleges korrigálási lehetőségeit
- Törekedjen eseti munkája (egy gyermek bemutatása a bölcsődei felvételétől napjainkig) során a hiteles és tárgyilagos dokumentálására a gyermekek személyiségi jogainak figyelembevételével. (név, helyszín, ne legyen felismerhető**)**
- Próbája meg az események, jelenségek értelmezését, ok-okozati összefüggések keresését, ne vesszen el a részletekben
- Legyen empatikus és elfogadó
- Ha segítségre szorul, bizonytalan valamiben vagy kérdései vannak, feltétlen konzultájon a gyakorlatvezetőjével, a mentortanárral.

3.2 Az adatgyűjtés alapmódszerei

3.2.1 Megfigyelés

A megfigyelés módszere: megfigyelés természetes helyzetben, a gyermekek bölcsődei csoportjában.

Élettér megfigyelése

- a gyermekszoba, a fürdőszoba, és az átadó berendezése
- bútorok és eszközök, valamint a gondozási egység dekorációja
- az adott gyermekcsoport játékkészlete, a játékeszközök fajtái és jellemzői az egészségügyi és pedagógiai szempontok szerint

Folyamatos napirend megfigyelése

- az adott csoport napirendje
- a kisgyermeknevelők munkarendje, munkaszervezése

Az együttműködés és önállóság megfigyelése

- együttműködés és önállóság fürdőszobai gondozás közben
- együttműködés és önállóság a gyermek öltöztetése közben
- együttműködés és önállóság a gyermek étkezése közben
- a gyermek aktivitása, önállósága játék közben

A játéktevékenység megfigyelése

Egy-egy megfigyelés ideje 60 perc

- a gyermek játéktevékenysége és kommunikációja
- a kisgyermeknevelő tevékenysége és kommunikációja

Társas kapcsolatok megfigyelése

Egy-egy megfigyelés ideje 60 perc

- adott bölcsődei csoportban a gyermekek társas kapcsolatai
- a kiválasztott gyermek táras kapcsolatai

A kisgyermeknevelő-gyermek kapcsolatának és kommunikációjának megfigyelése

Egy-egy megfigyelés ideje 60 perc

- játékhelyzetben
- gondozási műveletek közben

Az ének-zenei nevelés megfigyelése

- játékhelyzetben
- bábozás és mesélés közben
- alkotó tevékenységek közben
- nagymozgásos helyzetekben
- pihenés közben

Vizuális nevelés megfigyelése

- a folyamatos napirendbe való beillesztése
- személyi és tárgyi feltételek biztosítása
- a tevékenységhez kapcsolódó követelmények és szabályok
- a szabad tevékenység végzéshez szükséges feltételek biztosítása
- konkrét tevékenységek ismertetése (rajzolás, festés, gyurmázás, tépés, vágás, ragasztás, hajtogatás stb.)

Irodalmi, anyanyelvi nevelés

- a folyamatos napirendbe való beillesztése
- személyi és tárgyi feltételek biztosítása
- a tevékenységhez kapcsolódó követelmények, szabályok, és szokások (pl. puha sarok, furulya szó, mesetarisznya)
- a szabad tevékenység végzéshez szükséges feltételek biztosítása
- konkrét tevékenységek ismertetése (képeskönyv nézegetés, mesemondás, mondókázás, verselés, bábozás, stb.)

3.2.2 Interjú

A beszélgetés módszere: irányított beszélgetés (előre megtervezett kérdések alapján), mely irányuljon a gyermek élettörténetére, a perinatalis eseményire, és a szomatikus és pszichomotoros fejlődésére.

Rögzítése: lejegyzés a beszélgetés közben és közvetlenül utána a verbális és non-verbális közlésekből származó személyes benyomások, gondolatok rögzítése.

3.2.3 Dokumentumelemzés

A dokumentum elemzés módszere: A gyermek megismerését segítő, a mentor kisgyermeknevelő által rögzített dokumentumok felhasználása (adaptációs füzet, üzenő füzet, csoport napló, bölcsődei gyermek-egészségügyi törzslap, fejlődési napló).

4. MENTORTANÁRI TÁJÉKOZTATÓ

4.1 A Csecsemő- és kisgyermeknevelő felsőoktatási szakképzés célja

A felsőoktatási szakképzés célja olyan szakemberek képzése, akik képesek megfelelő tevékenységet folytatni és nevelési módszereket alkalmazni az újszülött kortól 3 (legfeljebb 5) éves korig. Segítik e korosztály értelmi képességének fejlődését, szocializációját, egészséges testi, érzelmi, kapcsolati és beszédkészségének fejlődését. Képesek 0-3 (legfeljebb 5) éves korosztály körében fejlesztő, segítő tevékenység végzésére, a gyermek egyéni szükségleteinek felismerésére. Felkészültek a gyermekek napi ellátásában, gondozásában, nevelésében felmerülő feladatok megoldásárára, a bölcsődei szakemberek közösségébe való beilleszkedésre, szakmai együttműködésre.

4.2 A Csecsemő- és kisgyermeknevelő szakképzésben elsajátítandó kompetenciák

a) *megszerezhető tudás, ismeret, tapasztalat*:

- a 0-5 éves korosztályra vonatkozó pedagógiai, pszichológiai, életvezetési elméleti ismeretek, gyakorlati munkaformák és módszerek;
- a főbb fejlesztési területek és módszerek (beszéd- és játéktevékenység, ének-zene, mozgásos és alkotótevékenységek, mese, vers, bábozás) szerepe és lehetőségei a 0-3(5) éves gyerekek nevelésében;
- egészségnevelés, egészségfejlesztés, egészséges életmód;
- gondozási és egészségügyi ismeretek: gyermekbetegségek ismerete, a tünetek enyhítésének lehetőségei és technikái;
- ápolás- és táplálkozástan, alvás, pihenés, higiénia;
- a családokkal való kapcsolattartás formái és módszerei;
- szakmai készségfejlesztés;
- a kisgyermeknevelés gyermekvédelmi aspektusai; egészségnevelés, egészségfejlesztés; művészeti nevelés; integrált, inkluzív nevelés; alternatív kisgyermekellátás;

b) jártasság, készség, képesség:

- a csecsemő- és kisgyermekkor jellemzőinek, a testi és pszichés fejlődési jellegzetességeinek és a fejlesztés lehetőségeinek ismerete;
- a korosztály igényeinek, szükségleteinek, és az azokra adandó, szakmailag megfelelő, az egészséges testi és szellemi fejlődést, az önállóság kialakulását befolyásoló válaszok, tényezők ismerete;
- az adott korosztály nevelési, gondozási, ápolási, táplálási feladatainak és az egészséges fejlődéshez szükséges higiénés, életmódbeli, kulturális, kommunikációs szokások kialakításának gyakorlati ismerete;
- jártasság az adott korosztály nevelési, gondozási, ápolási, táplálási feladatainak és az egészséges fejlődéshez szükséges higiénés, életmódbeli, kulturális, kommunikációs szokások kialakításának ellátásában;
- jártasság a csecsemő- és kisgyermek-nevelői tevékenység szakmai adminisztrációs teendőiben;
- jártasság a szociális ellátórendszer működésében és a szociális professzió gyakorlatában;
- tájékozottság a csecsemő és kisgyermek gondozása-nevelése során a napközbeni ellátást segítő más szakemberekkel való együttműködésben;
- jártasság a gyermek környezetének kialakításában;
- jártasság a gyermekcsoport életének szervezésében,
- adekvát szociális attitűdök, empátia és kommunikációs képesség-rendszer,
- szakmai elkötelezettség, a személyes kompetenciák és kompetenciahatárok felismerése.

4.3 A felsőoktatási szakképzés összefüggő szakmai gyakorlatának követelményei

A szakmai gyakorlat a negyedik félévben végzett gyakorlat, a felsőoktatási intézmény kijelölése alapján végezhető, csecsemő- és kisgyermeknevelő felsőoktatási a gyermekjóléti alapellátás és a gyermekvédelmi szakellátás intézményeiben; szociális területen működő civil, nonprofit és egyházi szektor szervezeteinél.

A feladatok sikeres megoldása érdekében elvárás, hogy a mentortanár felsőfokú végzettséggel és legalább két éves szakmai gyakorlattal rendelkezzen, aki nagy szakmai tudással és tapasztalattal rendelkezik, ezáltal hasznos gyakorlati ismeretet tud közvetíteni és

átadni. Ugyanazon mentortanár egy időben, legfeljebb két hallgató gyakorlatát vezetheti.

4. 4 Az összefüggő szakmai gyakorlat leírása

Tantárgy neve: Összefüggő szakmai gyakorlat	**Kreditszáma: 30**
A tanóra típusa: **gyak.** és száma: **14 hét/560 óra (nappali) 6 hét/240 óra (levelező)**	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): **Gyakorlati jegy**	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): **4.**	
Előtanulmányi feltételek *(ha vannak)*: **Csoportos gyakorlat I-II., Egyéni gyakorlat I-II.**	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag és a kialakítandó kompetenciák tömör, ugyanakkor informáló leírása	

A tantárgy célja, hogy a hallgatók a kisgyermeknevelő kompetenciájába tartozó nevelési - gondozási-szervezési feladatokat önállóan végezzék az Egyéni gyakorlat II. szakaszában átvett gyermekcsoportban (legfeljebb 4 gyermek).

Helyszín: bölcsőde.

A hallgató önállóan végzi: A gyermekek napirendjének, egészséges életmódjának biztosítását.

A gyermekek egyéni szükségleteihez, fejlettségéhez, állapotához igazodó gondozási folyamatokat, a technikák alkalmazását az érkeztetés, napközbeni ellátás, fürdőszobai gondozás, az étkeztetés, az altatás során. A gyermekek önállósodását segítő nevelői magatartás és a nevelési módszerek alkalmazását a gondozás és a játék helyzeteiben. A gondozási műveletekhez szükséges eszközök, játékeszközök és a játék tevékenységet segítő egyéb eszközök előkészítését. A csoportszoba díszítését a játékkészítést, a gyermekfelügyeletet a játéktevékenység, altatás, gondozás idején. Az információcserét, beszélgetést, egészségnevelési felvilágosító és nevelési tanácsadási tevékenységet a szülőkkel a kisgyermek napi hazaadása alkalmával. A kapcsolattartást, együttműködést a munkatársakkal. Az aktív részvételt a bölcsőde és a tereptanár szakmai programjaiban, a szülőkkel való egyéni és csoportos találkozások szervezésében, lebonyolításában.

Kompetenciák:

1. A csecsemő- és kisgyermekkor jellemzőinek, a testi és pszichés események érési, fejlődési jellegzetességeinek és a fejlesztés lehetőségek elsajátítása.
2. A korosztály igényeinek, szükségleteinek, és az azokra adandó, szakmailag megfelelő, az egészséges testi és szellemi fejlődést, az önállóság kialakulását befolyásoló válaszok, tényezők elsajátítása.
3. Az adott korosztály nevelési, gondozási, ápolási, táplálási feladatainak és az egészséges fejlődéshez szükséges higiénés, életmódbeli, kulturális, kommunikációs szokások kialakításának módszertani lehetőségeinek elsajátítása.
4. A szakma etikai szabályainak elsajátítása.
5. Holisztikus szemléletük birtokában a rájuk bízott gyermekek fejlesztési, nevelési, gondozási (szükség esetén ápolási) feladatok ellátásának elsajátítása.
6. Jó kapcsolat kialakítása és együttműködés a kisgyermekkel, illetve a gyermekeket nevelő családokkal.

7. Az intézményi adminisztrációs és dokumentációs munka elvégzése.
8. A csecsemő és kisgyermek gondozása-nevelése során a napközbeni ellátást segítő más szakemberekkel való együttműködés.
9. Gyermekintézményben a gyermekek állapotának, szükségleteinek megfelelő körülmények és feladatok meghatározása, illetve a csecsemő- és kisgyermek korosztály nevelési, fejlesztési feladatainak ellátása.
10. Az egyéni ellátást biztosító rugalmas, folyamatos napirend megszervezése, biztosítva a játék, az alvás, a szabad levegőn való mozgás és a rekreáció feltételeit.
11. A csecsemők és kisgyermekek ellátásához kapcsolódó dokumentáció vezetése.
12. Megfelelő szakmai identitás kialakítása, a személyes kompetenciák és kompetenciahatárok felismerése, tudatos kezelése, önreflexió képességével.
13. Személyes felelősségvállalás.
14. Alkalmazkodó képesség.
15. Csoportmunkában való munkavégzés képessége.
16. Szakmaközi együttműködési képesség.
17. A szakma etikai szabályainak betartása iránti elkötelezettség.

A **3-5** legfontosabb *kötelező,* illetve *ajánlott* **irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)

Kötelező irodalom

1. A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja. SZMI, 2008.
2. A bölcsődei Nevelés-gondozás szakmai szabályai – Módszertani levél. NCSSZI-NRSZH, Bp., 2012.
3. Bölcsődei adaptáció – Módszertani levél. BOMI, Bp., 1979.
4. Útmutató a bölcsődei gondozónők családlátogatásához. BOMI, Bp., 1989.
5. Folyamatos napirend a bölcsődében. – Módszertani levél. BOMI, Bp., 1981.
6. Forrai Katalin: Ének a bölcsődében. Co.: 1994. Kilencedik kiadás EMB Zeneműkiadó Kft, ISBN 978 963 330 7496
7. Játék a bölcsődében – Módszertani levél. NCSSZI, BP., 2003.
8. Korai fejlesztés a bölcsődében – Módszertani levél. NCSSZI, Bp., 2003.
9. Napközbeni ellátás – bölcsőde. Készült a TÁMOP 5.4.1.-08/1-2009-0002 projekt azonosító számú A szociális szolgáltatások modernizációja, központi és stratégiai tervezési kapacitások megerősítése, szociálpolitikai döntések megalapozása – Szabályozási pillér (I.) projekt keretében. NCSSZI, Bp., 2011.
10. 1997. évi XXXI törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
11. 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

Ajánlott irodalom

1. A család és a bölcsőde kapcsolata. Módszertani levél. Kézirat. Magyar Bölcsődék Egyesülete, Pedagógus - Pszichológus Tagozat anyaga. 2007.
2. A családi napközi működésének követelményei. Módszertani útmutató. Szerk.: Szombathelyiné dr. Nyitrai Á. – Vokony É. Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet Gyermekjóléti és Gyermekvédelmi Főosztály. Bp., 2008.
3. Iránytű antológia I-II. Szerk.: Kissné Fazekas Ibolya Tipegő Szegedi Bölcsődei Alapítvány – Bába Kiadó. Szeged, 2010. ISBN 978 963 319 0067

4. Az egészséges csecsemő táplálásának irányelvei. 2011. A Csecsemő- és Gyermekgyógyászati Szakmai Kollégium által jóváhagyott ajánlás az 1994-ben kiadott 47. sz. Módszertani Levelet váltja fel.
5. Ciróka Maróka (szöveggyűjtemény) Összeállította: Pósfai Ferencné – Sebestyén Bianka, Nyugat-dunántúli Regionális Módszertani Bölcsőde, Szombathely, 2005. ISBN 963 003 6576
6. Gyöngy Kinga: A bölcsődei művészeti nevelés előzményei és jelen gyakorlata ELTE Ötvös Kiadó, 2014. ISBN 978 963 284 5067
7. MSZ 24210-1 Nevelési Intézmények tervezési előírásai. 1. rész: Bölcsődék. Magyar Szabványügyi Testület, 2011.

Munkatapasztalat beszámítása a teljesítésbe:

Amennyiben a hallgató a képzése alatt legalább egy éven keresztül bölcsődében dolgozik kisgyermeknevelő munkakörben, akkor az összefüggő komplex szakmai gyakorlat előírt teljesítési követelményei alól a munkatapasztalatok beszámításával felmentést kaphat. A munkatapasztalat a teljes idejű képzésben és a részidejű képzésben résztvevő hallgatókra egyaránt vonatkozik.

Intézményi felelős (*név, beosztás*)**: Dr. Koi Balázs főiskolai tanár, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (*név, beosztás, tud. fokozat*)**:**

Koszta Györgyné (vendégoktató)

Szána Zsuzsanna (vendégoktató)

Kialakítandó kompeteciák	Konkrét tevékenységek
a 0-5 éves korosztályra vonatkozó pedagógiai, pszichológiai, életvezetési elméleti ismeretek, gyakorlati munkaformák és módszerek	Pedagógiai, pszichológiai, életvezetési ismereteit a gyakorlatban mobilizálja, árnyaltan alkalmazza, a gyermekek egyediségének megfelelően.
a főbb fejlesztési területek és módszerek (beszéd és játéktevékenység, ének-zene, mozgásos és alkotótevékenységek, mese, vers, bábozás) szerepe és lehetőségei a 0-3 (5) éves gyermekek nevelésében	Játéktevékenységbe való bekapcsolódás, ahol ötletadással, szerepvállalással és a feltételek megteremtésével segíti a gyerekek játékát. Alkalmazza az anyanyelvi-irodalmi, énekzenei, vizuális, környezeti nevelés módszereit.
egészségnevelés, egészségfejlesztés, egészséges életmód	A gyermek testi és pszichés szükségleteinek kielégítése. Az egészséges és biztonságos környezet valamint a gyermek életkorának megfelelő, öntevékeny, szabad mozgás és játék feltételeinek megteremtése.
gondozási és egészségügyi ismeretek: a gyermekbetegségek ismerete, a tünetek enyhítésének lehetőségei és technikái	Felismeri a gyermek betegségét, szükség esetén, a megfelelő gyógymód alkalmazása, elsősegélyt nyújtása.
ápolás-, és táplálkozástan, alvás, pihenés, higiéné	A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése a gondozási feladatok megvalósítása során.
a családokkal való kapcsolattartás formái és módszerei	Törekszik a családi nevelés értékeinek megismerésére és megőrzésére, a családdal történő partneri kapcsolat kialakítására, a családi nevelés segítésére.
szakmai készségfejlesztés	A kisgyermeknevelő hivatás színvonalas végzéséhez szükséges attitűdök, készségek, képességek, a társas hatékonyság és a szociális jártasság fejlesztése.

a kisgyermeknevelés gyermekvédelmi aspektusai; egészségnevelés, egészségfejlesztés; művészeti nevelés; integrált, inkluzív nevelés; alternatív kisgyermekellátás	Szocializációs problémával küzdő, lassabban fejlődő, sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű gyermekek esetében szükségletek és problémák alapján eltérő bánásmód alkalmazása.
a csecsemő- és kisgyermekkor jellemzőinek, a testi és pszichés fejlődési jellegzetességeinek és a fejlesztés lehetőségeinek ismerete	A csecsemők, kisgyermekek ellátása során holisztikus szemlélettel a rájuk bízott gyermekek gondozási (szükség esetén ápolási), valamint fejlesztési, nevelési feladatait végzi, alkalmazza a korai nevelés pedagógiai módszereit.
a korosztály igényeinek, szükségleteinek, és az azokra adandó, szakmailag megfelelő, az egészséges testi és szellemi fejlődést, az önállóság kialakulását befolyásoló válaszok, tényezők ismerete	Az eredményes kisgyermeknevelő tevékenységhez szükséges készségek, ismeretek, képességek birtokában önállóan valósítja meg a bölcsődés gyermek nevelését, gondozását.
az adott korosztály nevelési, gondozási, ápolási, táplálási feladatainak és az egészséges fejlődéshez szükséges higiénés, életmódbeli, kulturális, kommunikációs szokások kialakításának gyakorlati ismerete	A gondozási műveletek során valósuljanak meg a kapcsolható nevelési feladatok, a fejlődés eredményes támogatása. Minden gondozási műveletet a gyermek aktivitására, építve, a vele való harmonikus együttműködés során valósit meg.
jártasság az adott korosztály nevelési, gondozási, ápolási és táplálási feladatainak és az egészséges fejlődéshez szükséges higiénés, életmódbeli, kulturális, kommunikációs szokások kialakításának ellátásában	A szabad játéktevékenység feltételeinek biztosítása, szükség esetén bekapcsolódás a gyermek játékába. Nevelő-gondozó munkája során, a primer szükségletek kielégítése közben törekszik a helyes szokások kialakítására. A bölcsődei élet minden helyzetében példamutató magatartást tanúsít, és adekvát kommunikációt használ
jártasság a csecsemő és kisgyermeknevelői tevékenység szakmai adminisztrációs teendőiben	A bölcsődében alkalmazott nyilvántartási dokumentumok megismerése. A gyermekekkel kapcsolatos napi események

	rögzítése. A gyermek fejlődését rögzítő dokumentumok vezetése. A gyermekcsoport életkorához igazodó nevelői program elkészítése.
jártasság a szociális ellátórendszer működésében és a szociális professzió gyakorlatában	A jogi és etikai szabályzók ismeretében hatékonyan végzi a kisgyermekellátás feladatait, és érzékenyen reagál a környezetében megjelenő problémákra.
tájékozottság a csecsemő- és kisgyermek gondozása-nevelése során a napközbeni ellátást segítő más szakemberekkel való együttműködésben	A kompetenciahatárok tiszteletben tartásával kooperatív kapcsolatot alakít ki mindazon intézmények szakembereivel, melyekkel a bölcsőde valamint a családok kapcsolatba kerülnek/kerülhetnek.
jártasság a gyermek környezetének az alakításában	Törekszik a kornak és fejlettségnek megfelelő inger-gazdag környezet kialakítására. Biztosítja a környezet baleset- és akadálymentességét.
jártasság a gyermekcsoport életének a szervezésében	Munkaszervezésben való részvétel, folyamatos napirend szervezése, biztosítása. Személyi és tárgyi környezet állandóságának biztosítása.
adekvát szociális attitűdök, empátia és kommunikációs képesség-rendszer	A gyermekekkel, a családokkal valamint a munkatársakkal kiépített kapcsolatokban, a kapcsolatteremtés, a kommunikáció szabályainak alkalmazása. Az önismeret és az empátia készségének fejlesztése, problémahelyzetek megoldása.
szakmai elkötelezettség, a személyes kompetenciák és kompetenciahatárok felismerése	Elhivatottsággal, felelősségtudattal, kellő rugalmassággal végzi a rá bízott feladatokat. Munkája során hatékony és mások kompetenciáját, érdekeit nem sértő módon működik együtt a családokkal, a bölcsőde dolgozóival.

A felsőoktatási szakképzettséggel legjellemzőbben betölthető FEOR szerinti munkakör(ök): [1]

- 5221 Gyermekfelügyelő, dajka
- 5229 Egyéb személygondozási foglalkozású
- 2432 Csecsemő- és kisgyermeknevelő óvodapedagógus
- 3512 Hivatásos nevelőszülő, főállású anya

Intézményi felelős (*név, beosztás*)**: Dr. Margitics Ferenc PhD, főiskolai tanár**

4.5 A terepgyakorlat résztvevői és feladatai

4.5.1 A terepkoordinátor

- Felelős a hallgató gyakorlati képzéséért, annak irányításáért,
- Garanciát vállal arra, hogy a gyakorlat helye és a mentortanár személye a hallgató képzettségéhez szükséges ismereteket nyújtsa,
- Összeállítja és aktualizálj a gyakorlati naplót,
- Folyamatos kapcsolatot tart fent a terepintézményekkel,
- A terepkísérő szemináriumokon követi a diák terepen végzett munkáját,
- Konzultációs lehetőséget biztosít a gyakornok és a mentortanár számára.

4.5.2 A mentortanár

Tudomásul veszi, hogy a hallgató gyakornoki státuszban tevékenykedik az adott intézményben, és elfogadja, hogy a gyakornoknak **csak korlátozott felelőssége** lehet az általa nyújtott szolgáltatásokban

- A mentor személyes példamutatásával mentorálja személyes fejlődésre összpontosít
- Vállalja a felelősséget a hallgató gyakorlóintézményben történő képzéséért, biztosítja azokat a feltételeket, amelyek hozzájárulnak a gyakornok szakmai kompetenciáinak fejlődéséhez, szakmai szocializációjához, beilleszkedésének támogatásához, sikeres pályakezdéséhez,
- Szakirányú felsőfokú végzettségű szakemberként vállalja a gyakornok részfeladatokkal való megbízását, munkájának irányítását, szakszerű segítését, tevékenységének objektív értékelését,
- Felméri mentoráltja szükségleteit, és képessé teszi őt - kompetenciahatárain belül -

[1] A 39/2012 (XI.21.) EMMI rendelet 4 munkakört nevesít.

a lehető legnagyobb önállósággal feladatainak ellátására,

- Szakmai felkészültsége révén hozzájárul szakterületén a korszerű, jó gyakorlatok megismertetéséhez, tudatosítja és bemutatja szakmája szépségét és nehézségeit,
- Nyitott a gyakornok kezdeményezéseire, időt és teret ad a véleményének, problémáinak meghallgatására és megbeszélésére, irányt mutat, tanácsot ad a gyakornok munkájának sikeres elvégzéséhez,
- Munkája során segítő-támogató attitűddel közeledik mentoráltja felé, megismeri elképzeléseit leendő munkájáról, ösztönzi önművelődését, törekszik a szakmai együttműködésre,
- Azonosul segítő szerepével, ismeri saját szerephatárait, képes a szakmai kommunikáció elemeinek megtanítására, a hatékony konfliktuskezelésre.

4.5.3 A gyakornok

- A képző intézménnyel és terepintézménnyel egyezetett időpontban és időtartamban látogatja és megismeri gyakorlóhelyét, az ott folyó munkába a mentortanár irányítása alatt aktívan bekapcsolódik,
- Törekszik az intézmény munkájának legteljesebb megismerésére (működés, kapcsolatrendszerek jelzőrendszer, szakmai küldetés),
- Tanulmányozza az intézményekben folyó tevékenységeket, megismeri és gyakorolja a Csecsemő- és kisgyermeknevelő felsőoktatási szakképzéssel ellátható szakmai feladatokat,
- Megismeri az intézményben más munkakörben dolgozók munkáját,
- Megfigyeli a szakmai munkamódszereket, a dokumentációkat**,**
- Megismeri az ellátottakkal való kapcsolattartás formáit, nyilvántartási dokumentációját, illetve a jogi intézkedések formáit, rendszerét, intézményeit, tevékenyen részt vesz szakember (mentortanár) irányítása mellett az intézményben folyó egyéni és csoportos esetmegbeszélésekben.
- A mentortanár megbízása és ellenőrzése mellett egyéb részfeladatokat lát el (például: adminisztráció, igény-felmérés, szolgáltatások tervezése, információgyűjtés, tanácsadás tervezése).
- Alkalmazkodik az intézmény elméleti és gyakorlati célkitűzéseihez,
- Feladatait saját kompetenciahatárainak a betartásával köteles végezni, felelős azért, hogy hivatásszerűen lássa el feladatát,
- A gyakornoktól leginkább elvárt tulajdonságok és kompetenciák: szakmai

elkötelezettség és szaktudás; tolerancia; gyermek-központúság; fegyelmezettség; önkontroll; objektivitás; önismeret; jó kapcsolatteremtő-és kommunikációs képesség; empátia; konfliktuskezelő képesség; frusztrációtűrés.

4.6 A gyakornok munkájának értékelése

A mentortanár a rábízott gyakornok munkáját a gyakornoki időszak alatt folyamatosan értékeli, törekszik a konstruktív visszajelzések adására. Elvárható a mentortanártól, hogy a gyakornok munkáját objektíven, differenciáltan értékelje. A gyakornoki idő végén a mentortanár gyakornoka munkájáról Terepgyakorlati igazolást ad, valamint szakmai összegző értékelést készít, amelyet az „Értékelő lapon" dokumentál, és aláírásával hitelesít. (Mindkét dokumentum megtalálható az útmutató mellékletében) A szakmai értékelés formái:

- *rövid, szöveges értékelés* (maximum 1000 karakter terjedelemben): elemei: a gyakornok elméleti ismereteinek és az ismeretek alkalmazásának színvonala; kliensekkel és az intézmény munkatársaival való kapcsolata, munkamorálja; személyes és szakmai kompetenciáinak erősségei, gyenge pontjai, fejlődésének trendje,
- *gyakorlati jegy megállapítása:* ennek formái: elégtelen (1), elégséges (2), közepes (3), jó (4), jeles (5) érdemjegyek lehetnek.

Nem fogadható el a gyakornok teljesítménye, azaz elégtelen (1), ha a gyakorlatot nem az előírt módon és időtartamban teljesítette, és munkája nem felel meg a képző intézménnyel és a mentortanárral egyeztetett szakmai elvárásoknak. A mentortanár általi gyakornoki minősítés részét képezi a gyakorlati félévet lezáró gyakorlati jegynek.

5. MELLÉKLETEK

1. **számú Terepgyakorlati igazolás**
2. **számú Értékelő lap**
3. **számú Jelenléti ív**
4. **számú Jegyzőkönyv minta**
5. **számú Gyakorlati napló előlap**

1. számú melléklet

TEREPGYAKORLATI IGAZOLÁS

Terepintézmény neve:…….

Az intézmény címe:……

Mentortanár neve:……..

Gyakornok neve:……

Képzés megnevezése:……...

Gyakorlat típusa:…….

Gyakorlat ideje:

20….……-tól 20……..…….-ig

Gyakorlat óraszáma:……..

Igazolom, hogy a hallgató terepgyakorlatát intézményünkben letöltötte, a részére előírt feladatokat teljesítette.

..... 20**...** .év **.....**hó **.....**nap

Intézményvezető Mentortanár

2. számú melléklet

ÉRTÉKELŐ LAP

Gyakornok neve:……...

Képzés megnevezése:……

A gyakornok munkájának érdemjegye (a megfelelő jegy aláhúzandó).:

elégtelen (1)
elégséges (2)
közepes (3)
jó (4)
jeles (5)

A gyakornok munkájának szöveges értékelése.(maximum 3000 karakter terjedelemben): elemei: a gyakornok elméleti ismereteinek és az ismeretek alkalmazásának színvonala; kliensekkel és az intézmény munkatársaival való kapcsolata, munkamorálja; személyes és szakmai kompetenciáinak erősségei, gyenge pontjai, fejlődésének trendje.

…….20….év…….hó…….nap

……
Mentortanár

3. számú melléklet

Jelenléti ív

Mentor aláírása																														
Mentor neve																														
Bölcsőde																														
Név																														
Dátum																														

4. számú melléklet

Jegyzőkönyv minta

Idő	Gyermek			Gondozónő			Megjegyzés
	Tevékenység	Kommunikáció		Tevékenység	Kommunikáció		
		verbális	nonverbális		verbális	nonverbális	

5. számú melléklet

Gyakorlati napló előlap minta

Nyíregyházi Főiskola

Alkalmazott Pedagógia és Pszichológia Intézet

Pszichológia Intézeti Tanszék

GYAKORLATI TEREPNAPLÓ

Név:

Szak

Tagozat:

_____ _____

Mentortanár **Intézményvezető**

Nyíregyháza

2014